

A személyjelölés konstrukcióinak korpuszalapú, kognitív poétikai vizsgálata

Kulcsszavak: személyjelölés, korpusz, poétika, kogníció

Kutatási koncepció: A kutatás célja, hogy a magyar nyelvre összpontosítva szisztematikus, elméletileg, módszertanilag és empirikusan egyaránt megalapozott leírását adja a lírai diskurzusok személyjelölő konstrukcióinak, és erre alapozva részletesen bemutassa, hogy e konstrukciók hogyan járulnak hozzá a lírai diskurzusok poétikusságához. A lírai diskurzusok személyjelölő konstrukcióinak és azok poétikai hatásának szisztematikus leírásával összefüggésben megvalósul az első magyar nyelvű kifejezetten poétikai sajátosságok annotálását célzó korpusz (Magyar Lírakorpusz) létrehozása, amelyet publikussá teszünk, más vizsgálatoknak is terepet biztosítva.

Kutatási szolgáltatások: Az ELTE DiAGram Funkcionális Nyelvészeti Központ Stíluskutató csoportja által végzett kutatás a személyjelölés konstrukcióinak korpuszalapú vizsgálatával egy nyelvileg jól körülhatárolható, a lírai diskurzusokban ugyanakkor meghatározó szerephez jutó jelenséget helyez a középpontba, amelynek átfogó poétikai leírását végzi el. Ezzel a személyesség sokat tárgyalt líraelméleti problémájának gyökeresen új megoldását kínálja, amennyiben:

1. az irodalomtudományra jellemző egyéni interpretációk tanulságai mellett következetes és szigorú módszertannal nagy mennyiségű nyelvi adat kvantitatív és kvalitatív elemzésére építi a modellalkotást;
2. a kognitív irodalomtudománnyal összhangban a mindenkori befogadó perspektívájából, empirikus eszközökkel (korpuszelemzés, kérdőív, interjú, kísérlet) vizsgálja a poétikai hatás jelenségeit;
3. a funkcionális nyelvelmélet és a kognitív nyelvészet kiindulópontjából a rendszerszerű nyelvreírás keretei közé illeszti a személyjelölés poétikai vizsgálatát.

Kapcsolat:

**ELTE
Innovációs Központ**

1053 Budapest, Kecskeméti utca 10-1
innovacio@innovacio.elte.hu
+ 36 1 411 6500 / 6476

**Tátrai Szilárd
ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi
és Finnugor Intézet**

1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A. 222.
tatrai.szilard@btk.elte.hu
+36 1 411 6500 / 5005

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet
Mai Magyar Nyelvi Tanszék

Kutatók: Tátrai Szilárd (az ELTE DiAGram Funkcionális Nyelvészeti Központ Stíluskutató csoportjának vezetője, MNYFI Mai Magyar Nyelvi Tanszék), Krizsai Fruzsina, Laczkó Krisztina, Simon Gábor, Tolcsvai Nagy Gábor (MNYFI Mai Magyar Nyelvi Tanszék), Kuna Ágnes (MNYFI Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék), Horváth Péter, Indig Balázs, Palkó Gábor, Szemes Botond (TI, Digitális Bölcsészet Tanszék), Kulcsár-Szabó Zoltán, L. Varga Péter (MIKI, Összehasonlító Irodalom- és Kultúratudományi Tanszék), Heller Kata, K. Molnár Emese, Kopcsák Róbert, Prótár Noémi (Nyelvtudományi Doktori Iskola)

Nem ELTE-s kutatók: Ballagó Júlia (Debreceni Egyetem, HUN-REN), Domonkosi Ágnes (Eszterházy Károly Egyetem, HUN-REN), Mészáros Márton (Károli Gáspár Református Egyetem), Pap Andrea (Balassi Intézet), Pethő József (Miskolci Egyetem), Sólyom Réka (Károli Gáspár Református Egyetem)

Rendelkezésre álló infrastruktúra: Laptop/számítógép, korpuszelemző és -annotáló online felület (WebAnno), online magyar nyelvű korpusz (ELTE Verskorpusz)

Mely iparág számára releváns a szolgáltatás: Nyelvtechnológia és számítógépes nyelvelemzés, természetes nyelvfeldolgozás, kulturális és kreatív ipar, anyanyelvpedagógia

Kiegészítő információ: A hazai tudományosságban ilyen jellegű vállalkozást ez idáig nem végeztek. A kognitív szemléletmód koherens érvényesítése, a feldolgozott adatmennyiség és a módszertani pluralitás biztosítja a kutatás egyedi jellegét a magyar tudományban. A korpuszépítésre alapozott vizsgálat a nemzetközi tudományosságban is újszerű, mert kombinálja a korpusznyelvészeti lehetőségeket a kognitív tudományokban kialakított elemző és kísérleti módszerekkel. Emellett a kutatás olyan interdiszciplináris vállalkozás, amely a korábbi vizsgálatoknál szélesebb spektrumot kínál a magyar nyelv kulturális teljesítményeinek feltárásához. A nyílt hozzáférésű lírakorpusz a nyelv- és irodalomtudományok terén további alapkutatásokra ad lehetőséget. Továbbá a közép- és felsőoktatás számára olyan adatbázist kínál, amely líratörténeti jelenségek átfogó megfigyelésére és feldolgozására is lehetőséget teremt. A korpusz a digitális bölcsészettudomány hatékony érvényesítését teszi lehetővé a közoktatásban is. A költészet határterületeinek bevonása a populáris kultúra teljesítményeinek erőteljes integrálását kezdeményezi az oktatásban és a kutatásban egyaránt, lehetővé téve a költészethez való viszonyulás megújulását. Ezen keresztül pedig a magyar nyelv és irodalom tananyagának alakítására is újító erővel hathat.

